

- In archieftijdschriften gelezen
- Seriele publicaties

In archieftijdschriften gelezen

2008, aflevering 3

Aandacht voor conservering van archiefstukken, speciaal voor het gevaar dat papier en andere dragers bedreigt, vraagt meer dan ooit kennis van zaken. Dit is de reden waarom deze rubriek bijdragen bespreekt uit *The Paper Conservator*, een tijdschrift over preservatie en bewaring. Daarnaast komt in deze aflevering de inhoud van drie Britse archivalistische tijdschriften aan bod. Interessant is het themanummer van *The Journal of the Society of Archivists* over de universitaire archiefopleiding aan de Universiteit van Manitoba (Canada). *Business Archives* vestigt de aandacht op de vraag wat een bedrijf het best doet: zelf het archief bewaren of het bij een archiefinstelling onderbrengen? *Archives*, het tijdschrift van de British Records Association, brengt boeiende en misschien wel controversiële bijdragen over de rol van de archivaris en over de plaats van archief in de hedendaagse samenleving.

Gustaaf Janssens, Afdelingshoofd bij het Algemeen Rijksarchief (Archief Koninklijk Paleis). Docent Archivistiek (K.U.Leuven en ManaMa Archivistiek: VUB - K.U.Leuven - UGent - UAntwerpen)
e-mail: cap@kppr.be; gustaa.f.janssens@arts.kuleuven.be

Archives: the journal of the British Records Association, 32 (2007)

Uitg.: The British Records Association; Red. Ruth Palay.
18 Bloomsbury Square. London WC1A 2NS (Groot-Brittannië)
ISSN 0003-9535
Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel)

Archives publiceert naast archivalistische bijdragen ook zuiver historische studies. Wij bespreken hier enkel de archivalistische bijdragen die voor niet-Britse archivariissen van belang kunnen zijn. Bijzonder boeiend is *Creating history? Confronting the myth of objectivity in the archives*, waarin Valerie Johnson (p. 128-143) de rol en het werk van de archivaris kritisch onder de loep neemt en hardop vragen stelt bij het 'objectief handelen van de behoeder van het historisch documentair erfgoed'. Aangezien de samenleving voortdurend verandert en er steeds nieuwe vragen worden gesteld, is het voor de auteur evident dat een archivaris

niet langer aan onveranderlijke principes kan vasthouden. Archivariissen moeten dus met eigen inzicht bewust op veranderingen inspelen: "*Archivists need (...) to embrace subjectivity*", stelt Johnson. Wil dit dan zeggen dat de archivaris, dronken door de liefde voor alles wat met erfgoed te maken heeft en ongehinderd door enige kennis, opleiding of methode, zomaar elke snipper papier moet bewaren en alle informatie, even belangrijk en interessant moet vinden? Zeker niet. De auteur formuleert het zo: "*They (de archivariissen) can not offer objectivity, but they can offer professionalism, accountability, honesty, standards and trusts*", een pleidooi voor een professioneel handelende, breed geïnteresseerde en toegewijde archivaris die, zelfs wanneer hij/zij bij selectie archief vernietigt, toch het vertrouwen van de gebruiker weet te bewaren en te bevorderen. In *Epic, group of identity and the archive in the modern world*, (p. 144-158) stelt Louise Craven de vraag wat vandaag de relatie is tussen archief, 'het Verhaal' (*Epic*) en 'groepsidentiteit'. Een tweede vraag betreft de rol van archief bij hedendaagse identiteitsvorming. Voor vroeger tijden is het duidelijk: belangrijke documenten zoals vrijheidscharters, stadskeuren en groepsprivileges waren dragers van een verhaal dat groepsvormend was. Craven stelt vast dat er in Groot-Brittannië en elders talrijke elektronische archiefsites ontstaan over sociaal-politieke, historische thema's met betrekking tot 'groepen'. Er zijn sites over migranten, over minderheidsgroepen, over bevolkingsgroepen, over lokale entiteiten... Die vertellen in documenten het Verhaal, waarbij de lezer/raadpleger/gebruiker wordt aangespoord actief te participeren, om mee het Verhaal, zijn/haar verhaal, te schrijven. 'Community archives' spelen in dit hele gebeuren een belangrijke rol (zie ook verder bij de bespreking van het artikel van Andrew Flinn in *The journal of the Society of Archivists*, 28 (2007), p. 151-176). Andere erfgoedinitiatieven zoals lokale beeldbanken zijn eveneens op dit terrein actief. Zo ontstaat een elektronische documentaire omgeving waarin van onderuit 'de geschiedenis van het volk' (*people's history*) wordt verteld. De auteur besluit: "*Ancient, medieval, modern: archive is epic*".

Naast archieftheoretische bijdragen vindt de geïnteresseerde lezer in jaargang 32 van *Archives* ook artikelen over specifiek archief. Het archief van kloosters die in 1536 en 1538 zijn opgeheven, werd bezit van de Britse kroon en is op die manier in het Nationaal Archief (The National Archives, Kew) terechtgekomen. Maureen Jurkowski geeft

een beredeneerd overzicht in *Monastic archives in the National Archives* (p. 1-18). Als 'bijlage' volgen een lijst van 47 kloosterarchieven en een overzicht van de staat van ontsluiting. Twee bijdragen betreffen 'militaire bronnen'. Edward M. Spiers behandelt in *Military correspondence in the late nineteenth-century press* (p. 28-40) het fenomeen van in kranten gepubliceerde soldatenbrieven als specifieke bron. In *Drowning in a sea of paper: British archives of naval warfare* (p. 104-114) staat N.A.M. Rodger ter gelegenheid van de publicatie van *A guide to the naval records in the National Archives of the UK* (red. Randolph Cock & L.A.M. Rodger, Londen, 2006) stil bij de bronnen over Britse oorlogsmarinegeschiedenis die in The National Archives berusten.

Ten slotte nog iets over wat men vandaag in erfgoedland, naar Brits voorbeeld, graag 'publieksgeschiedenis' (*public history*) noemt. Michael Moss, 'Research Professor in Archival Studies' aan het Humanities Advanced Technologies and Information Institute van de University of Glasgow, brengt in *Choreographed encounter - the archive and public history*, (p. 41-57) een verhaal met bedenkingen over ontdekkingen en ervaringen bij onderzoek naar (de eigen) familiegeschiedenis. Hij benadrukt het belang van breed lokaal archiefonderzoek zodat, aan de hand van zeer diverse en vaak zeer lokale archivalische bronnen, heel veel gegevens over het dagelijkse leven aan de vergetelheid ontrukkt worden. Op die manier kan, zo schrijft Moss, familiegeschiedenis op een heel eigen en waardevolle manier de 'grote geschiedschrijving' verrijken. Doorgedreven gedetailleerd onderzoek biedt immers de mogelijkheid om 'duizenden kleine stemmen' te doen spreken. (Gustaaf Janssens).

Business archives, nr. 93 (2007), nr. 94 (2007)

Uitg.: Business Archives Council; Red.: Mike Anson. *Business Archives*. Bank of England. Threadneedle Street. London EC2R 8AH (Groot-Brittannië)
ISSN 0007-6538

Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel)

Traditiegetrouw bracht *Business archives* ook in 2007 twee afleveringen uit. De ene (afl. 93) is gewijd aan 'Principles and Practice', de andere (afl. 94) aan 'Sources and History'. Beide afleveringen hebben hun eindredacteur. In 2007 zijn dat Valerie Johnson en Mike Anson.

Het is bekend, voor zakenlieden en ondernemers zijn archiefzorg en archiefbeheer vaak irrelevant. Een onderneming kijkt toch vooruit, niet? In *Doing the business: the promotion of business archives in the private sector* (afl. 93; p. 1-13) wijst Judy Faraday erop hoe belangrijk het is om de archiefdienst een dienstverlenende rol in de onderneming te laten spelen. Zo kan een nauwe samenwerking met of een structurele verankering bij de pers- en informatiedienst helpen om het negatieve beeld dat de archiefdienst nog

al te vaak heeft, in positieve zin om te buigen. Tegelijk kan de directie ervaren dat archief er voor vandaag en voor morgen is. Of men zijn archief zelf moet bewaren, of het beter aan een archiefdienst zou overdragen, is geen academische vraag. Het is een concrete vraag die vele ondernemingen vroeg of laat stellen. In *'We've got to get together before we fall apart': collaboration and partnership as the way for business archives* (afl. 93; p. 30-45) gaat Victoria Rea na welke voor- en nadelen er aan het organiseren van 'in-house archive services' verbonden zijn. Naast bereikbaarheid, goede beveiliging van confidentiële stukken en gemakkelijk contact met de archiefvormende diensten wanneer het archief in het bedrijf wordt bewaard, zijn er echter ook nadelen. Vooral bestaffing van de dienst, problemen rond goede berging en bewaring van het archief en ook de niet altijd even gemakkelijke raadpleegbaarheid door externe onderzoekers vallen op. De auteur overloopt vervolgens enkele mogelijke samenwerkingsakkoorden met archiefdiensten en doet een aantal suggesties waarbij zowel de archiefvormende organisatie en het archiefveld als de onderzoekers baat kunnen hebben.

Groot-Brittannië telt vele belangrijke bedrijven waarvan het archief door allerlei omstandigheden gevaar loopt. Dit zette de York University Management School ertoe aan om, met een door de British Academy ondersteund project, de 'archieftoestand' in 35 grote bedrijven te onderzoeken. Uiteindelijk waren 18 bedrijfsarchieven raadpleegbaar en toonde het onderzoek waarover John Quail verslag uitbrengt (*Business archives of large UK companies: survivals and prospects*, afl. 94; p. 49-58) aan dat er dringend iets moet gebeuren. Hierbij wordt op de eerste plaats gedacht aan een wettelijke regeling voor de bewaring van particulier (bedrijfs)archief dat nationale erfgoedwaarde heeft.

Drie artikelen gaan in op het archief van specifieke bedrijven of organisaties. In *'There's no business like show business': documenting the performance history of the Royal Shakspeare Company* (afl. 93; p. 14-29) bespreekt Sylvia Morris het archief van de Royal Shakespeare Company (Stratford-upon-Avon). Helen Swinnerton heeft het in *The initiative to build in Hong Kong a regional archive for HSBC in the Asia Pacific* (afl. 93; p. 46-55) over het archief van de Hongkong and Shanghai Banking Group (Hong Kong). Bethan Thomas bespreekt de bronnen in verband met wetenschappelijk onderzoek die in het archief van BP (British Petroleum) voorhanden zijn (*It's history Jim, but not as we know it': research and development records in the BP archive*, afl. 93; p. 56-65).

Business archives publiceert in elke jaargang twee bibliografische overzichten. In aflevering 93 is er de *Select bibliography of new-publications Jan-Dec 2006* (red. Emma Stagg; p. 77-97), een selectieve algemene archivalische bibliografie – nuttig en interessant, maar helaas enkel met Engelstalige publicaties. In aflevering 94 (p. 75-92) is er de *Bibliography in business history 2006* (red. Richard A.

Hawkins), een bibliografie van Engelstalige werken over bedrijfsgeschiedenis systematisch gepresenteerd, waarbij een rubriek met algemene publicaties voorafgaat aan de rubrieken over de geschiedenis van bedrijven werkzaam in de diverse (Britse) industriële sectoren. (Gustaaf Janssens)

Cr: interdisciplinair tijdschrift voor conservering en restauratie, 8 (2007)

Uitg.: Stichting Publicaties Conservering en Restauratie (SPCR) - Amsterdam. Red.: Postbus 76709 NL-1070 KA Amsterdam (Nederland)
ISSN 1566-3876.
Raadpleegbaar in de vakbibliotheek van het KADOC (Leuven)

Jaargang 2007 van *Cr* (voorheen *Care* en daarvoor *De restaurator*) bevat geen enkele bijdrage inzake de conservering en restauratie van *papieren dragers*. Die trend werd al in de afgelopen jaren vastgesteld. Alle andere erfgoedcategorieën (museale voorwerpen, gebouwen) komen wel ruim aan bod; voor de specifieke problemen die met het materiële beheer van manuscripten, boeken en archief samenhangen, is geen plaats meer in het tijdschrift en/of worden geen bijdragen meer ingediend. In overleg met de eindredacteur van 'In archieftijdschriften gelezen' is besloten om *Cr* hier niet langer te bespreken. (Godfried Kwanten)

The Journal of the Society of Archivists, 28 (2007)

Uitg.: Society of Archivists; Red.: Andrew Flinn e.a. School of Library, Archive and Information Studies. University College. Gower Street. London WC1E 6BT (Groot-Brittannië)
ISSN 0037-9816
Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel) en in de Universiteitsbibliotheek van de K.U.Leuven (Tabularium).

De eerste aflevering van 2007 is een themanummer met als titel 'Archives and Records Management Education: some international perspectives', een boeiende verzameling bijdragen die elke archivaris aan het denken kunnen zetten. Tom Nesmith opent de rij met *What is an archival education?* (p. 1-17), geschreven vanuit de betrokkenheid bij de universitaire archiefopleiding aan de University of Manitoba (Winnipeg, Canada). Die opleiding wil toekomstige archivarissen een archivalistisch, theoretisch, historisch én onderzoeksgericht curriculum aanbieden. Er is bewust gekozen om archivarissen en geen *records managers* te vormen. Die optie belette echter niet dat enkele afgestudeerden toch succesrijke *records managers* zijn geworden. Het specifiek hedendaags documentbeheer krijgt echter in de opleiding die in Manitoba wordt aangeboden, bewust niet de meeste aandacht. Men koos er ook bewust voor de band met de geschiedenis (*a historical focus*), zodat de cursus 'Geschiedenis van de archivalistiek' (78 uur) nadruk-

kelijk in historisch perspectief en met speciale aandacht voor de sociale, de institutionele en de menselijke actie bij de archiefvorming wordt gedoceerd. De studenten krijgen een grondige inleiding in de historisch-institutionele evolutie van zowel de archiefvorming als de evolutie van het beroep van archivaris. De opleiding is ook sterk onderzoeksgericht: de studenten worden actief betrokken bij diverse actuele archivalistische onderzoeksthema's en -projecten. Als ze eenmaal als archivaris aan de slag zijn, zullen zij immers zelf sterk onderzoeksgerichte attitudes en acties moeten ontwikkelen. De inspirerende bijdrage van Nesmith schetst een dynamische, moderne opleiding die praktijk en theorie niet wil scheiden, die de studie van instellingen en van archiefvormers hoog in het vaandel draagt en die de studenten van meet af aan confronteert met de vele aspecten van het beroep van archivaris 'van de oudheid tot op heden'. Het artikel sluit af met een interessante bibliografie (p. 15-17), die jammer genoeg enkel Engelstalige literatuur bevat.

Onderzoeksprogramma's voor archivarissen en archiefdiensten: hoe begin je eraan en wat zijn de problemen en de mogelijkheden? Het zijn vragen waar elke archivaris mee worstelt, en al is 'de archivalistische onderzoeksagenda' enkele jaren geleden één van de projecten van de sectie Archiefopleiding van de Internationale Archiefraad (ICA/SAE) geweest, het blijft niet gemakkelijk om een archivalistisch onderzoeksproject op het getouw te zetten. In *Global archive and record-keeping research agendas: encouraging participation and getting over the hurdles* (p. 35-46) gaat Karen Anderson na waarom een onderzoekstraditie en een goede onderzoeksinfrastructuur noodzakelijk zijn om binnen de beroepsgroep van archivarissen een onderzoekscultuur tot stand te brengen. Dat het archiefwezen een goede voedingsbodem voor archiefwetenschappelijk onderzoek kan zijn, heeft veel te maken met de lokale, nationale en internationale dimensie van het werk van de archivaris. Toch komt archiefwetenschappelijk onderzoek niet zomaar van de grond. De auteur besluit dat archivarissen goed voor ogen moeten houden dat archiefwetenschappelijk onderzoek slechts mogelijk is indien men zich blijvend inzet om: 1. een hoogwaardige opleiding en vorming in stand te houden; 2. kleinere ondersteuningsmogelijkheden te baat te nemen om beginnende archivarissen een kans te geven; 3. met de steun van gewaardeerde experts te ijveren om archiefwetenschappelijk onderzoek binnen de lokale en nationale onderzoekswereld te doen erkennen en te laten ondersteunen; 4. ondersteunende projectpartners te vinden en onderzoekers aan te moedigen om niet enkel een kleiner project aan te vatten, maar om ook grotere samenwerkingsverbanden op het getouw te zetten. Op deze wijze, zo besluit Karen Anderson, zullen archivarissen aan een veelomvattende onderzoeksagenda gestalte kunnen geven.

Zoals voor alle sectoren bestaan er in Australië 'competentiestandaarden' voor archivarissen en voor allen die beroepsmatig met gegevensbewaring bezig zijn (*de record-keeping professionals*). In *Record-keeping Competency Standards*:

the Australian scene (p. 47-65) zet Marian Hoy uiteen hoe de Australische Competency Standards, die inherent zijn aan het Australische opleidingssysteem ('Qualification Framework'), ook in het archiefveld ontwikkeld werden. De auteur staat niet geheel kritiekloos tegenover het toekennen van bevoegdheden op basis van diploma's. Die wat positivistische en statische zienswijze staat volgens M. Hoy immers haaks op een meer holistisch-humanistische benadering van het leerproces, waarbij naast 'levenslang leren' ook werkervaring en sociale context voor het verwerven van bekwaamheid van groot belang zijn. Vanuit deze overweging ontwikkelde de Nationale Archiefdienst van Australië voor het eigen personeel een reeks specifieke bekwaamheidsvereisten. Wie meer wil lezen over de thema's die in het artikel van Hoy aan bod komen, vindt in de uitvoerige bibliografie (met vele internetadressen) zeker haar/zijn gading. Ten slotte vermelden we de bijdrage van Margaret Crockett (*Continuing professional development and the hallmarks of professionalism: an overview of the current environment for the records-keeping profession*; p. 77-102), waarin zij nadenkt over permanente vorming, over wat een beroep is en over wat de opdracht van een beroepsvereniging van archivariissen kan zijn.

In *Taking the road less travelled by: the future of the archive and records management profession in the digital age* (p. 117-124) gaat Steve Bailey na hoe 'de archivariissen' meer dan ooit een goede kennis van de archieftheorie moeten bezitten om het hoofd te bieden aan gladde verkopers van zoekmachines, die zonder verpinken beweren dat het "de voorkeur verdient een goed zoekstelsel op te zetten, eerder dan de aanwezige informatie goed te ordenen en te structureren". Dit mag de archivaris er niet van weerhouden met open ogen en met kennis van zaken de confrontatie met de hedendaagse archiefvorming aan te gaan.

Archiefdiensten bewaren vaak documenten die op een bijzondere manier maatschappelijke thema's kunnen illustreren zoals 'onderdrukking', 'uitbuiting', 'discriminatie' of 'schending van mensenrechten'. Deze documenten kunnen een tentoonstelling over die thema's ondersteunen en kunnen ook de basis vormen voor een boeiend educatief project. Een archiefdienst heeft echter dikwijls niet de middelen noch de mensen om zo een project tot een goed einde te brengen. In *Colliding worlds in the curatorial environment: the archivist and the activist* (p. 139-149) bespreken Charlotte Berry en Lucy MacKeith hoe een tentoonstelling aan de University of Exeter gebruikmaakte van de 'Gale Morant Papers' om de Britse slavenhandel en het leven van zwarte plantagearbeiders in Amerika aan het einde van de 18de eeuw op te roepen. Een tentoonstelling maken over dit thema is niet gemakkelijk, maar loont de moeite. Een goede projectbegeleiding en financiering zijn dan ook noodzakelijk.

Door de groeiende aandacht voor (lokaal) erfgoed, kreeg ook archief van groepen, organisaties en gemeenschappen meer aandacht. Andrew Flinn gaat in *Community histories,*

community archives: some opportunities and challenges (p. 151-176) dieper in op het fenomeen van de 'Community Archives' en spreekt zelfs van een 'community archive movement', een heuse 'beweging' gevoed door de zoektocht naar de 'roots' en naar de eigen identiteit van groepen en gemeenschappen. Deze aandacht voor "de activiteit van de gewone burger in zijn of haar sociale context" brengt een democratisering van het erfgoed met zich en betekent voor archivariissen een uitdaging waar niet iedereen uit het beroepsveld gelukkig mee is, maar waar andermaal uit blijkt dat het terrein waarop de archivaris zich beweegt steeds verandert, uitdeint en in beweging is.

In Groot-Brittannië krijgt openbaarheid van bestuur terecht veel aandacht. Elisabeth Shepard gaat in *Freedom of information and records management in the UK: what has been the impact?* (p. 125-138) na wat de Britse 'Freedom of Information Act' (UK FOI Act – 2000), die met ingang van 1 januari 2005 kracht van wet heeft gekregen, betekent voor het archiefbeheer bij de overheidsdiensten. Samen met de Wet ter Bescherming van de Private Levenssfeer (1998) en de 'Modernising Government Agenda' uit 1999, is de UK FOI Act een belangrijk instrument om tot een transparant, vertrouwenwekkend en verantwoording aflegend overheidshandelen te komen. Shepard bespreekt eerst de wet. Daarna gaat zij in op de wijze waarop de overheid met het uitvaardigen van een 'Records Management Code' (2000) het belang van een goed en verantwoord archiefbeheer onlosmakelijk met de toepassing van de FOI Act heeft verbonden. Tot slot licht zij toe hoe ambtenaren werden voorbereid op het toepassen van de Act en welke hun eerste ervaringen waren. De balans blijft positief. Omdat het zinloos is archief te bewaren zonder uitzicht op raadpleegbaarheid, stelden Jaak Valge en Birgit Kibal in *Restrictions on access to archives and records in Europe: a history and the current situation* (p. 193-214) de vraag hoe het nu gesteld is met de raadpleegbaarheid van archiefbescheiden in de lidstaten van de Europese Unie. Het onderzoek leverde vergelijkende tabellen op die in de tekst van commentaar worden voorzien. De conclusie is dat de meeste landen een 30-jaarregel hanteren, dat sommige landen de mogelijkheid voorzien om bepaalde stukken eerder raadpleegbaar te maken en dat de voornaamste reden om bepaalde documenten aan raadpleging te onttrekken, te maken heeft met de bescherming van de private levenssfeer. In *The historical archives of the European Union: their opening to the public, management and accessibility*, (p. 177-192) staat Christopher Audland stil bij het ontstaan, de werking en de bestanden bewaard door de 'Historical Archives Service' van de Europese Unie (Van Maerlantstraat 18, 1040 Brussel). Ook de samenwerking met de Archiefdienst van de Europese instellingen en met het European University Institute (Firenze) waar het statisch archief van de Europese instellingen wordt bewaard, komt ter sprake.

Ten slotte vermelden we een artikel dat weliswaar een bibliotheekprobleem behandelt, maar dat ook voor archiva-

rissen interessant kan zijn. In *Monitoring the book collection at Lanhydrock house* (p. 67-75) bespreekt Paul Holden de conserveringsproblemen met betrekking tot het in situ (in de oorspronkelijke bibliotheekruimte van een kasteel uit de 19de eeuw) bewaren van een oude bibliotheek. *Mutatis mutandis* gaat een en ander ook op voor archief dat men in een historische bewaarplaats wil valoriseren en bewaren. (Gustaaf Janssens).

The Paper Conservator: the Journal of the Institute of Paper Conservation, 30 (2006); 31 (2007)

Red.: Institute of Paper Conservation, Bridge House, Waterfront, Upton upon Severn, WR 8 OGH (Groot-Brittannië)
ISSN 0309-4227

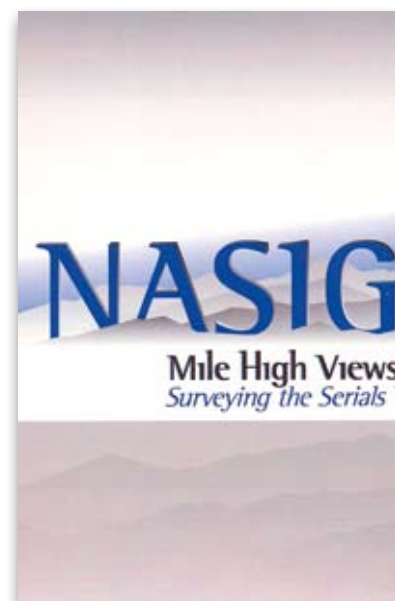
Raadpleegbaar in de Universiteitsbibliotheek van de K.U.Leuven (Tabularium).

The Paper Conservator verschijnt doorgaans in één jaarlijks volume. Jaargang 30 (2006) is volledig gewijd aan de Aziatische – vooral Japanse – conserveringstradities en -technieken van papier (tekeningen, manuscripten, schilderijen...). Vooral de bijdrage van Pauline Webber (*East and west: a unified approach to paper conservation*, p. 43-56) is lezenswaardig voor archivariissen. De auteur schetst de interactie tussen Oost en West inzake papierconservering in de afgelopen 30 jaar. Vooral de adaptatie in het Westen van Aziatische technieken, materialen, gereedschappen (o.a. borstels), lijmen en kleefbanden, verpakkingsmaterialen, evenals technieken van platten, massaontzuring en vriesdrogen, komen aan bod. Die uitwisseling, die in de toekomst nog zal toenemen, was vooral belangrijk voor het Westen, waar nieuwe technieken en materialen hun intrede deden. Vele westerlingen volgden ook een opleiding in met name Japan. Zij leerden er vooral een minder agressieve omgang met papieren dragers via technieken die minder risico inhouden en minder op het object zelf ingrijpen.

In jaargang 31 (2007) valt *The Prague floods of 2002* van Jana Dvorakova, (p. 57-61) op. De auteur beschrijft hoe erfgoedinstellingen (vooral archieven en bibliotheken) in Praag reageerden toen grote delen van hun papieren collecties ernstige waterschade opliepen door de overstroming van de Moldau op 13 augustus 2002. Dvorakova schetst de ervaringen met de diverse droogtechnieken die toen werden uitgeprobeerd: vriesdrogen, vacuümdrogen, luchtdrogen... Ook staat zij stil bij de aanpak en de werking van een 'Flood Conservation Centre', een instelling die werd opgericht naar aanleiding van de calamiteiten in 2002, maar die diensten zal blijven verlenen aan erfgoedinstellingen. Speciaal gaat de auteur in op de concrete behandeling van circa 150 waardevolle manuscripten en oude drukken, afkomstig uit de stadsbibliotheek van Praag. Verplichte lectuur voor alle Vlaamse archivariissen die momenteel aan een calamiteitenplan werken! (Godfried Kwanten).

Seriële publicaties

De NASIG (North American Serials Interest Group) is een onafhankelijke organisatie die ijvert voor de uitwisseling van ideeën tussen haar leden die van ver of dichtbij betrokken zijn bij het beheer van seriële publicaties. Het jaarlijkse congres vormt samen met de publicatie van de *NASIG Newsletter* de kernactiviteit van de groep. De Britse UKSG (UK Serials Group) ijvert ook voor de uitwisseling van ideeën over gedrukte en elektronische seriële publicaties en over het proces van wetenschappelijke communicatie¹. De UKSG telt een derde van haar leden buiten het Verenigd Koninkrijk, terwijl de NASIG sterker gericht is op haar Noord-Amerikaanse omgeving².

De preconferentie bestond onder meer uit een opleiding tijdschriftencatalogisering georganiseerd door het SCCTP (*Serials Cataloging Cooperative Training Program*)³. De conferentie zelf was opgedeeld in drie visiesessies, gevolgd door tien strategische en vijftien tactische sessies. Vrijwel alle strategische sessies behandelden de overgang van een gedrukte naar een elektronische omgeving. Tijdens de tactische sessies werden concrete toepassingen behandeld en werden oplossingen aangereikt voor problemen.

De visionaire bijdrage van R. Sloan, *EPIC*⁴ 2015, voorspelt dat Google en Amazon in 2008 (jowel) hun krachten zullen bundelen in Googlezon. De andere visieteksten sluiten iets meer aan bij 'onze' realiteit. Er bestaat immers geen twijfel meer over dat we de overgang meemaken van de wetenschappelijke communicatie in gedrukte vorm naar digitale informatiedragers.

T. Scott Plutchak, voormalig uitgever van het tijdschrift *JMLA*⁵, betoogt dat we de kans moeten grijpen om impact te hebben op de ontwikkeling van nieuwe verhoudingen en praktijken en snijdt enkele belangrijke strategische kwesties aan: open access, instellingsarchieven, beheer en preservatie van digitale informatie, het toenemende belang van grote databestanden met primaire informatie voor het onderzoek, de versieproblematiek van tijdschriftartikelen in een digitale context.

Het pleidooi van Roger C. Schonfeld voor een 'strategische herziening van het formaat van de informatiedrager'⁶ is interessant, vooral de suggestie om de strategische overgang van het gedrukte naar het uitsluitend elektronische formaat